

Umjesto zaključka dobro je parafrazirati i dopuniti dio teksta iz uvodnika glavne urednice, koja kaže da dosada publiciran 21 svezak časopisa u sedamnaest godina izlaženja pokazuje – usprkos europskoj i svjetskoj recesiji – ekspanziju znanstvenih i stručnih istraživanja i otkrića, koja iščitavaju dalju i bližu prošlost te ukazuju na život i tijekove civilizacijskih promjena na našem planetu.

Treba vjerovati da će redovita daljnja izdanja godišnjaka, zamišljenoga i realiziranoga kroz tolike godine po glavnoj urednici, i nakon njezinoga odlaska, pod njezinim motom s vrijednim međunarodnim uredništvom i nadalje biti žižom istarske i hrvatske arheologije, koja će svijetliti u europskim znanstvenim i kulturnim krugovima.

Mirko Jurkić

***Zbornik Lovranščine*, knjiga 2, Lovran: Katedra Čakavskog sabora Lovran, 2012., 344 str.**

Mjesto u podnožju Učke ponovno se našlo u žiži povijesnoga interesa predstavljanjem drugoga broja *Zbornika Lovranščine* i time dokazalo da i površinski i demografski maleno mjesto može ravnopravno konkurirati na svojevrsnom „znanstvenom tržištu“. Uz podršku Općine Lovran, Primorsko-goranske županije te dviju tvrtki, svjetlo dana ugledao je i drugi broj *Zbornika*, čime se on počinje pozicionirati kao prepoznatljiva i priznata platforma za predstavljanje i popularizaciju povijesti te povijesti umjetnosti, kao i drugih tema iz prošlosti Lovrana i Lovranštine. Pored glavnoga urednika Igora Eterovića, *Zbornik* su uredili i Robert Dorčić, Ivana Eterović, Cvjetana Miletić i Sanja Simper. Broj uglednih recenzenta porastao je na impresivnih dvadeset i šest, čime je dodatno dobio na težini i ugledu.

Zbornik – sada već tradicionalno – otvaraju Cvjetana Miletić, koja u „Neka to bude naša dota“ (9-12) na čakavskom predstavlja radove u ovom svesku te Igor Eterović kroz „Riječ glavnog urednika“ (15-19), iz koje saznajemo da su radovi proizašli iz znanstvenoga skupa „Lovranski Stari grad – prošlost, sadašnjost, budućnost“ održanoga 16. travnja 2011. godine. Naglasak je skupa, a ujedno i *Zbornika*, na staroj jezgri Lovrana te

su i teme uglavnom, ali ne i isključivo, iz područja urbanizma i povijesti umjetnosti. Našlo se tu još mjesta i za etnološke, arhivističke i metodološke doprinose poznavanju Lovranštine te malih jadranskih mjesta uopće.

„Arhivsko gradivo Državnog arhiva u Pazinu kao izvor za istraživanje prošlosti Lovranštine“ Markusa Leidecka (19-34) donosi pregled arhivske građe nastale u sklopu administrativnih jedinica kojima je Lovran pripadao, počevši od Pazinske knežije, preko Istarskoga okruga u devetnaestom stoljeću i talijanske uprave u međuratnom razdoblju, zaključno s Oblasnim narodnim odborom za Istru (1945. – 1947.). Leideck pritom dodaje i arhivsko gradivo koje se tiče susjednih teritorijalnih jedinica, ponajprije Pazina, Labina i Plomina. Ivana i Igor Eterović obradili su „Devet oporuka iz lovranske kancelarije na hrvatskome jeziku iz 18. stoljeća pohranjenih u Državnome arhivu u Rijeci“ (35-84) koje, nakon kraće uvodne rasprave (35-44), donose u presliku (45-57) i prijepisu (60-84). Same oporuke pružaju pregršt informacija o društvenim prilikama u Lovranu i svakodnevnom životu njegovih stanovnika. U članku „Stanovništvo istočnog dijela lovranske gradske jezgre u XIX. stoljeću“ (86-118) Roberto Žigulić i Sanja Biloš Žigulić objedinili su podatke iz niza matičnih knjiga kako bi rekonstruirali stanovništvo jednoga dijela stare jezgre, i to kućnih brojeva od 1 do 29. Već i ova ograničena rekonstrukcija ukazuje na impresivno obilje podataka koje je autorima omogućilo izrazito detaljan dijakronični uvid u demografiju Lovrana. Slijede Julija Lozzi Barković i Boris Barković koji predstavljaju „Lovranski mandrač na prijelomu 19. i 20. stoljeća“ i arhitektonski analiziraju lovransku lučicu u razdoblju od 1897. do 1914. (119-139) te datiraju i klasificiraju zdanja sagrađena na priobalnom pojasu s komunalnom, uslužnom i zabavnom namjenom. Mateja Jerman raspravlja „O drvenoj i mramornoj opremi župne crkve sv. Jurja u Lovranu“ (142-162), pri čemu donosi pregled povijesti župne crkve, ali i pojedinačno obrađuje drvene i mramorne oltare koje ona sadrži. Marijan se Bradanović u radu „Prilozi poznavanju lovranske skulpture“ (163-172) dotiče vrlo atraktivnoga segmenta lovranske prošlosti koji, pored vrlo informativnoga teksta, potkrepljuje i obiljem slikovnoga materijala. Na sličnom je tragu i Zana Dragičević s člankom „Elementi venecijanske cvjetne gotike na lovranskim vilama: primjeri graditelja Carla Seidla i Attilia Maguola“ (173-194), u kojem detaljno analizira secesijske vile s kraja devetnaestoga stoljeća. Daina Glavočić predstavlja „Lovransko

groblje“ (195-214) sa stajališta povijesti umjetnosti te razjašnjava čitavo mnoštvo stilova uređenja i ukrašavanja groblja kroz vrijeme kao svojevrsnu osobnu iskaznicu mjesta.

Preostali članci tematski se odmiču od prevladavajućega motiva arhitekture i povijesti umjetnosti. Rad Vjekoslave Jurdana „Lovran u Volčičevim zapisima usmenih pjesama“ (215-238) predstavlja i analizira usmenoknjiževni repertoar koji je naš poznati svećenik i preporoditelj sakupio na području Lovranštine, odnosno 22 od ukupno 126 pjesama koje na vrlo osjećajan način svjedoče o prožimanju malene urbane sredine i njezinoga ruralnog zaleda. Antonija Zaradija Kiš se u članku „Lovranski glagoljaški grafit – posebnost pučkog izričaja“ (239-254) osvrće na inskripcije iz petnaestoga i šesnaestoga stoljeća te razotkriva filozofsko-mislilački duh njihovih autora. Tihomira Stepinac Fabijanić u radu „Tradicijski aspekti u načinu života i problemi identiteta malih gradova: Lovran i Volosko“ (255-278) donosi etnološku komparativnu analizu dva susjedna primorska mjesta te pokušava otkriti u kojoj su mjeri ona i danas pod utjecajem svoje tradicije. Posljednji članak, „Prilog stvaranju jedinstvene metodologije revitalizacije malih povijesnih gradova u subregijama Primorsko-goranske županije“ Veseljka Velčića (279-292), nije vezan izričito za Lovran, ali pokušava ponuditi način na koji bi se Primorsko-goranska županija trebala odrediti u svom postupanju prema mjestima poput Lovrana, a s ciljem njihove revitalizacije za dobrobit lokalne zajednice, kao i cjelokupne države.

Pored rasprava i članaka, u zborniku se nalaze još i „Osvrti, prikazi i izvješća“ (295-335) te „Upute autorima“ (339-343).

Može se zaključiti da je Katedra Čakavskog sabora Lovran pod vodstvom mladih i predanih znanstvenika i ljubitelja svojega kraja uspjela u potpunosti ostvariti dosada zacrtani cilj te im možemo samo poželjeti da nas i u idućim godinama podare novim brojevima *Zbornika Lovranščine* koji će znanstvenoj, ali i široj publici, razotkriti sve bogatstvo duge i izuzetno zanimljive povijesti ovoga slikovitog mjesta podno Učke.

Robert Kurelić